

1. A Mura folyón az átkelésért minden darab ökörért $\frac{1}{2}$ carantano jár.

2. Pettau (Petovia) szintén $\frac{1}{2}$ carantano: A pettaui hídon pedig 1 beco a fizetség.

3. Windisch-Feistritz (Bestriza) minden darabért 2 „beci“, azaz a magyarok által „bécs“-nek hívott osztrák fillér. Mint látjuk, ezt a szót a magyaroktól vette át az olasz, de csak többesszámban „dui beci“ s ebből csinálta aztán a fentebbi „beco“ egyesszámot!

4. Cilly (Cilla) hasonlóképp minden darab márháért 2 „beci“ jár.

5. Franz (Franci), a vám ugyanannyi, de itt már a jegyzék az osztrák bécs-fillért feketének nevezi „dui beci per bo negri“. Mit értsen alatta, nem tudjuk.

6. Potpeth (Porpeir) ugyancsak 2 „fekete bécs“ itt a vám.

7. Laybach. Itt legelőször is a marhák közül kiválogatják a nagyobb ökröket s ezeknek minden száz darabjéért 20 aranyat, a többinek százáért pedig 16 aranyat fizetnek¹⁾ Ezenkívül a laybachi vámon (alla muda) minden darab után 1 „carantano“ jár.

8. Planina, a vám szintén 1 carantano.

9. Londa. Nem tudtam rájönni, hogy e név má micsoda helynek felel meg, a vám szintén 1 carantano.

10. Sanct-Veit (San Vido) szintén 1 carantano.

11. Görz (Goricia). Itt már becslés (de stima di boi) alá veszik a marhákat, és minden 40 arany érték után 1 aranyat kell fizetni. Ezenkívül még a görzi vámon (alla muda) darabjéért 1 carantano jár.

Eddig tart a jegyzék, a marhahajtás további útjáról már meg nem emlékezik, de a középkori osztrák—velencei kereskedelmi utakból ítélve, a legmegfelelőbb a Görz-Udine-San—Vito-Portogruaro vonal le lehetett, a honnan a magyar marhákat hajón szállították Velenczébe. T. K.

A pénznyomás feltalálása és alkalmazása Magyarországbán. A szepesi kamara 1573-ban jelenti ő fölségének, hogy bizonyos Heidek Kristóf nevű, Lengyelországból jött pénzverő föltalálta a pénznyomást. Találmánya csodálatos haszonnal és eredménnyel értékesíthető. A pénzt eddig nagy fáradsággal és idővesztéssel verték, ő bármily alakú pénzt gyorsan s jól készít nyomás útján. Nyolcz nap alatt 1000 márka ezüstöt képes pénzzé földolgozni, világos alakokkal és felírásokkal, jóval tökéletesebben, mint most a veréssel, s mindezt kis helyen, a maga eszközeivel végzi. Egy márka feldolgozásáért csak 50 dénár jutalmat kér. Mivel tehát ezáltal sok költséget s még több munkát lehetne megtakarítani, a kamara melegen ajánlja Heidek találmányának s ajánlatának elfogadását. Magyarországon — úgymond a kamara — a pénznyomás még teljesen ismeretlen, de úgy hallatszik, hogy Angliában már nagyban dívik. A kamara mellékli az eredeti

¹⁾ Így magyarázom a szövegnek azt a helyét „Bovi terzi pagano ducati 16 per cento. Bovi grandi pagano ducati 20 per centenaro.“

mintanyomásokat is, melyek a bécsi közös pénzügyi levéltárban „Hungarica“ fasc. 14375. 1578 szept. 1. alatt találhatók.

E felterjesztéssel egyidőben Heidek is folyamodott a királyhoz, s ajánlván találmányát, a „münzmeister“-i állást kérte. Nincs neki semmiféle fölszerelésre szüksége, csak kis és nagy olvasztó tégelyek kellenének.

E kettős felterjesztésre sokáig jött meg a válasz. Csak 1578 szept. 1-én rendelik el a pénznyomás általános alkalmazását Körmöczbányán és a többi pénzverőkben.

Dr. Takáts Sándor.

Ló kiviteli tilalom 1672-ben. A hadi tanács 1672-ben panaszkodik a bécsi udvari kamarának, hogy a külföldi kereskedők nagy számmal viszik ki a lovakat az országból. Főleg a végvárok körül élénk a kereskedés. A nagy kivitel az oka, hogy most egy közönséges lónak az ára 80—100 tallerra szökött!

A bécsi udvari kamara (Hoffinanz 13828. fasc.) e panaszra 1672 okt. 25-én kibocsátotta a ló kiviteli tilalmat.

Dr. T. S.

Kártyaadó 1638-ban. Behozván a bécsi udvari kamara a kártyaadót, császári pátenssel tilták el a kártya árulását. Csakis bélyeggel ellátott kártyákat volt szabad árulni s csakis ilyenekkel lehetett kártyázni. Granitz Anna kártyafestőnő és Petrosy Bernát e tilalom daczára bélyegtelen kártyákat árulván, súlyos pénzbírságra ítéltettek. (Hoffinanz 13732. fasc.) Ez a tilalom ugyan elsősorban Ausztriára szólt, de mivel Magyarországon is nagyban folyt a kártyajáték, természetesen ide is kihatott, aminthogy az említett Perosy — neve után itélve — alkalmasint magyar ember volt.

Dr. T. S.